

se v naših razmerah gledati na to, da so podobe za pouk pripravne in pri tem tudi ne predrage. Najboljše so zbirke, pri katerih se na enem listu predstavlja samo jeden predmet v primerni velikosti. Iz tega ozira, kakor tudi z ozira na ceno in izpeljavo

opozarjamo Vas na Janskyjeve podobe, ki so v današnji številki na dotičnem mestu ocenjene. Po ministerskem odloku od dne 27. listopada 1890. št. 23.282 sta tudi zadnja sešitka XI. in XII. kot učilo na ljudskih in meščanskih šolah pripuščena.

Naši dopisi.

Selca 27. listopada 1890. (Novo šolsko poslopje.) Pri nas smo obhajali v sredo 13. listopada slavnost blagoslovljenja novega šolskega poslopja. Je pa bil že tudi skrajni čas sezidati novo šolo, kajti prejšnje staro šolsko poslopje v Selcih je bilo meznarija kakor večinoma po deželi, kjer so bile šole že zgodaj ustanovljene. Malokje pa je bila šola v tako slabih, neugodnih prostorih a vender toliko časa, kakor ravno v Selcih. Šola je bila ustanovljena že okoli leta 1820. Za tedanje razmere je šolska soba, dasi precej manjša od sedanje, ustrezala. Kmalopri je bilo treba šolsko sobo povečati, to pa s tem, da so dve sobi v jedno združili, kar ni zahtevalo drugih stroškov kakor, da so steno podrli, katera je šolsko sobo od učiteljeve ločila. Razširjena soba je zadostovala šolskim potrebam do novih šolskih postav, ko pa so te stopile v veljavnost, moral je, ali bi bil vsaj moral vsak otrok iz cele šolske občine obiskovati šolski pouk. V tem slučaju pa bi šolska soba zopet ne zadostovala, dasi meri 10-18 m v dolgoti in 4-17 m v širokosti, šolodolžnih otrok pa je v vsi fari povprečno čez 400.

Da bi torej šola ne bila prenapoljena, so se vsolale le bližnje, ne čez jedno uro oddaljene vasi, (kakor zahteva postava) kojih je pa še vedno 10, z 220 otroci. Vsled tolikega števila otrok je bila šola prenapolnjena, dasi so otroci iz Češnjovice (20) šolski pouk obiskovali večinoma v Železnikih.

Pri 200 otrocih, kateri so bili še primorani v šolo v Selcih obiskovati, uspeh ne more biti najboljši, tudi ako bi bilo obiskovanje še tako redno, kar se pa nikakor ne morem pohvaliti. Slabemu obiskovanju je bila pa ravno premajhna šolska soba vzrok, kajti ali so se morali vsi otroci strogo siliti, potem je šola vsekakor tako prenapolnjena, da mora biti kvarno učencem in učitelju, ali pa so se morali zamude kolikor največ mogoče pregledovati, zlasti bolj oddaljenim, potem pa seveda mora biti jako nepopoljen uspeh.

Da bi se takim nepravilnostim v okom prišlo, priprijet se je slav. c. kr. okrajni šolski svet v Kranji že leta 1876 inicijative sezidati v Selcih novo šolo, razširjeno v dvorazrednico. Leta 1878. je tudi slavni deželni šolski svet sklenil, da se ima do 1880. leta dozidati novo šolsko poslopje v Selcih.

Vsled pritožbe tedajšnjega občinskega odbora in županstva v Selcih, radi pomanjkanja denarja in da ni dobili pripravnega prostora, razveljavil je deželni šolski svet svoj sklep in tako je še stara zaduhla

meznarija ostala šoli v uporabo. Zima v letu 1885. je vsled obilnega snega mnogo pripomogla, da se je slavni c. kr. okrajni šolski svet iz nova energično poprijel zidanja nove šole. Omenjeno zimo je namreč sneg podril precejšen kos strehe na šoli, potem pa je bilo vsako zimo treba kaj podpirati in popravljati. Leta 1887. se je celo kake 3 m² stropa pogreznilo ravno, ko so zapustile deklice ponavljalne šole sobo.

Ta popravila in ker je bil pouk v zimskem času vedno moten, pospešila so obravnave v toliko, da je deželni šolski svet sklenil leta 1888. da se mora v dveh letih v Selcih dozidati novo šolsko poslopje in sicer za dve učni moči, tako da se šolsko leto 1890/91 s poukom že v novi dvorazrednici prične. Okrajni inženir g. Francišek Žužek je izdelal načrt; kateri je zahtevam šolskih postav povsem umerjen tako, da je nova dvorazrednica zares pravi kras, ne le Selcom temuž je tudi najlepša šola še daleč preko mej okraja kranjskega.

Ko je bil načrt odobren od krajnega in okrajnega šolskega sveta, sklenil je občinski odbor, da se naj pobira v svrhu zidanja 30%na doklada na direktne davke. Leto pozneje t. j. 1889. se je začelo zidati, ter se je do jeseni toliko zvršilo, da je bilo poslopje pod streho. Letošnjo pomlad pa se je začelo dalje delati, vender so se vsa dela vsled pomanjkanja denarjev še le v meseci listopadu dovršila. V sredo 13. listopada pa se je vršila kolavdacija in blagoslovljenje novega šolskega poslopja. Pri blagoslovljenju bili so navzoči: g. c. kr. okrajni glavar Dr. M. Gstettenhofer, g. c. kr. okrajni šolski nadzornik A. Žumer, g. c. kr. okrajni inženir Fr. Žužek, dalje učitelj iz Železnikov g. J. Levičnik, g. župan Ivan Vrhanec iz Sele in podpisani.

Blagoslovljenje se je pričelo s peto sv. mašo, katere so se udeležili zgoraj navedeni, občinski odbor in šolska mladina.

Po sv. maši se poda šolska mladost z zastavo v procesiji do novega šolskega poslopja, tu je pred šolo čakala v dveh vrstah, da so dospeli zgoraj imenovani. Po blagoslovljenju šolskih sob, so šli vsi otroci v jedno sobo, dasi jih je bilo čez 180. Zbrani mladini najprej č. g. župnik Ivan Sušnik kot predsednik krajnega šolskega sveta razjasni pomen blagoslovljenja in jih ob jednem opominja k ljubezni do roditeljev in predstojnikov sploh, kakor tudi do presvetlega cesarja. Po tem govoru se gospod okrajni glavar zahvali gospodu župniku in županu za obilni trud, ki sta ga imela pri zidanju nove šole. V pripoznanje

posebne zahvale izroči jima pisano priznanje, katero jima je izrekel slavni c. kr. okrajni šolski svet. Na to je c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Žumer poudarjal, kako se spozna povsod ljudstvo glede značaja in omike ravno po cerkvah in šolah. Šola in cerkev lepa, kaže, da so tudi ljudje, kateri tu sem zahajajo in jih vzdržujejo, dobri. Zato priporoča otrokom, naj bodo vedno pridni in ubogljivi, da tako delajo čast novi šoli. Njih notranje in vnanje obnašanje naj bo s krasnim šolskim poslopjem v soglasji.

Končno je še podpisani naglašal, kako važna a težavna naloga je naložena učiteljem in šoli pri vzgoji mladine. Zato se obrne do občinskih odbornikov, kot zastopnikov roditeljev, naj kolikor moč podpirajo prizadevanje šole, da ji bo moč svojo nalogo častno rešiti. Sebi in otrokom store s tem največjo uslugo.

Z najudanejšo zahvalo naj se spomnim našega premilega vladarja Franciška Jožefa I. Menda se je v Avstro-Ogerski zidalo malo novih šolskih poslopjij, da bi preblagi vladar, ne bil pripomogel z izdatnim darom ter tako davkoplačevalcem denarno breme polajšal in postave omilil. Tudi nova šola v Selcih je bila deležna Najvišjega daru, dobila je namreč 250 gl. Za ta blagodušni dar se vsi prizadeti premilostnemu vladarju zahvaljujejo s tem, da iz ljubezni do njega pošiljajo gorke molitve k nebeškemu očetu, vladarju vseh vladarjev, za polno neskaljeno srečo, naj bi ga vsemogočni še dolgo ohranil v blagor podložnikom ter v slavo in prospeh mogočne Avstrije. Slavni deželni odbor je pripomogel istotako s precejšnjo vsoto 1000 gl. podpore, da se je mogla šola tako vzorno izdelati. Naj mu bo v imeni davkoplačevalcev tem potem izrečena najtoplejša zahvala.

Po končani slavnosti povabil je gospod župnik udeležence na kosilo v župni dvorec. Med obedom so se vršile slavnosti primerne napitnice.

Mislím, da ni odveč ako omenim, da je bila pri obedu na razpolaganje divjačina, ki jo — smelo rečem — ni več najti na Kranjskem. To je namreč jelen, katerega so ravno one dni loveci na Ratitovci v Jelovci podrlí na tla. K sklepu le še izrečem željo, naj bi se v novi šoli vzgajali samo dobri in zvesti državljani, udani veri, domovini in cesarju. Bog-daj! *M. Bregant, nadučitelj — Selca.*

Iz Postojine. (Učiteljska konferencija — konec.)*

Ko nam je g. nadzornik naznanil še vse nove šolske ukaze, poročal nam je potem g. Karol Česnik, učitelj v Zagorji „o uspešnem lepompisnem pouku v ljudski šoli“. Gospod poročevalec je prav častno rešil svojo nalogo ter se pokazal prav spretnega šolnika. Ko je končal svoje poročilo, skazali smo mu z živahnim rokopleskom svoje priznanje in slišala se je občna želja, da bi gospod poročevalec to res vrlo sestavljeno in zanimivo poročilo v prospeh ljudskega šolstva priobčil v „Učit. Tov.“ (Prosimo! Uredn.).

Nadaljna točka dnevnega reda je bilo: „Sestava navodila k učnim črticam za pouk v realijah“ na vseh kategorijah tuokrajnih ljudskih šol*. Posamezni poročevalci so rešili svoje naloge prav dobro in vsa navodila so bila skoraj brez debate sprejeta. Le g. Rustija je trdil, da bi se dogodki iz občne zgodovine, koji niso popisani v berilih, ne sprejeli v to navodilo, češ, kako se jih bodo otroci učili, če jih ni v knjigi. Gospod nadzornik mu na to odvrne, da se morajo otroci vsled ministerijalne naredbe vso vednost iz realij v šoli priučiti in zato učitelj otrokom pripoveduje lahko tudi kaj tacega, kar ni v knjigi, da le vzbuja s tem čut ljubezni do narave, domovine in cesarske hiše. Potem je poudarjal g. Rustija, da je v naših berilih mnogo taciš sestavkov, ki niso primerni za naš okraj. Na to mu pa g. Kostonjevec krepko odvrne, če bi se na to gledalo, moral bi imeti po Rustijevem mnenju vsak okraj svoje posebno berilo: to pa ne gre.

Potem smo prešli k šesti točki dnevnega reda: „določitev knjig za prihodnje šolsko leto“. Ko nam g. nadzornik prebere vse dovoljene knjige, sklene se vložiti na vis. c. kr. deželni šolski svet prošnjo, da bi se Razinger-Žamrovo „Prvo berilo“ smelo tudi na dvo- in trirazrednih šolah in v razdeljenih jednorazrednicah v nižji skupini v tretjem oddelku rabiti. Ta predlog so posebno toplo priporočali gg. Fettič-Frankheim, Kalan in Kete; ugovarjal je pa temu g. Rustija; ko sta pa gg. Mežan in Primožič ta ugovor z jednatimi besedami pobila, bil je potem omenjeni predlog soglasno sprejet.

Za posamezne kategorije tuokrajnih ljudskih šol se je sklenilo vpeljati v prihodnjem šolskem letu te le knjige:

a) Za jednorazrednice razdeljene in nerazdeljene: Abecednik, Prvo berilo, Tretje berilo. Prva, Druga, Tretja in po možnosti tudi Četrta računica.

b) Za dvorazrednice razdeljene in nerazdeljene: Abecednik, Prvo, Drugo in Tretje berilo. Prva, Druga, Tretja in Četrta računica.

c) Za trirazrednice: kakor za dvorazrednice.

č) Za štirirazrednice: Abecednik, Prvo, Drugo in Tretje berilo. Končnikova slovenska slovnica. Prva, Druga, Tretja, Četrta in po možnosti tudi Peta računica.

Nemški jezik: za tretji razred: Prva nemška slovnica za oba oddelka; za četrti razred prvi oddelek Druga nemška slovnica in za drugi oddelek pa pa Tretja nemška slovnica. Nemška berila ostanejo kakor doslej.

Ko sta nam gg. predsednika postojinske in vipavske okrajne učiteljske knjižnice podala svoja poročila, izrazi g. nadzornik željo, da bi se vipavska knjižnica združila s postojinsko ter bi imeli potem jedno samo knjižnico v okrajih in to sicer zaradi tega, ker se gg. vipavski tovariši branijo biti voljeni v knjižnični odsek in ker se je do sedaj blizo štirideset knjig pogu-

* Glej „Učit. Tov.“ str. 277.

bilo iz te bukvarne. Ogromna večina zbranega učiteljsstva se popolnoma strinja z gospodom nadzornikom, le g. Mrcina iz Goč in še nekateri gg. tovariši protestujejo temu sklepu ter ga hočejo razveljaviti, češ, da o tem glasovati imajo pravico le učitelji iz vipavske doline. Temu zopet večina učiteljev ugovarja in učitelj Dimnik svetuje gg. tovarišem iz vipavske doline, da naj se pritožijo na predpostavljeno šolsko oblastvo, ako mislijo, da so prikrajšani v svojih pravicah. To tudi res obljubijo storiti in potem je bil mir besedij.

Za pregledovalca računov se izbereta gg. Mrcina in Skala. V stalni odbor so bili voljeni gg.: Zarnik, Grossman, Primožič in Dimnik; v knjižnični odsek postojinski pa gg.: Thuma, Josin, Primožič in Dimnik. V vipavskem knjižničnem odseku ostanejo do končne rešitve o tej knjižnici še stari odborniki, ako bodo pa šolska oblastva pritrdile, da ostane knjižnica še nadalje v Vipavi, se izvolé ti-le gg.: Kostanjevec iz Cola, Mežan iz Slapa in gđc. pl. Lehmann iz Vipave.

Potem je stavil g. V. P in več posebnih nasvetov glede šolskih zamud in hoje v šolo. Zbor sklene vse nasvete predložiti okrajnemu šolskemu svetu v upoštevanje. S tem je bil dnevni red dognan in g. nadzornik zaključil zborovanje s trikratnim slavklicem na presvetlega cesarja. Zbrano učiteljstvo zapoje cesarsko pesem in potem zahvali učitelj Dimnik g. nadzornika v imeni učiteljsstva za vestno in nepristransko vodstvo konferencije, v kar mu vse učiteljstvo živahno pritrdi.

Skupen obed smo imeli pri g. nadžupanu Vičiču, koji nam je postregel s prav dobro hrano in pijačo. Tudi pri obedu nas je počastil naš ljubljeni g. okrajni glavar s svojo prisotnostjo. Med raznimi napitnicami na presvetlega cesarja, g. okrajnega glavarja, g. okrajnega šolskega nadzornika i. t. d., zabavali smo se skupno do mraka in le prehitro potekel je čas, ko smo se morali ločiti drug od drugega, želeč si srečno pot in veselo svidenje!

Jakob Dimnik — Postojina.

Društven vestnik.

Velike Poljane 5. grudna 1890. (Učiteljsko društvo). Veliko veselje navdaja vsakega učitelja in šolskega prijatelja, ko vidi, kako se ustanavlja društvo za društvom v prosep šole in učiteljskega stanu. Kaj premore vzajemnost, pokazali so nam nedavno naši gorenjski tovariši. Kako je pa pri nas v tem oziru? Odgovor je kratek, a bridek: žalostno!

Skoraj bo leto, ko sem pisal in prigovarjal, da bi se ustanovilo društvo učiteljev kočevskega okraja. Potem pojavilo se je tekem leta več naporov za ustanovitev potrebnega društva, a doseglo se ni ničesar. Za ustanovitev učiteljskega društva zanimali so se ter v to delali: bivši gosp. c. kr. okrajni nadzornik prof. Komljanec, g. nadučitelj Mandelje, g. Ant. Lapajne v Ribnici in g. M. Verbič v Sodražici.

V začetku tekočega šolskega leta se je sešla trojica učiteljev v Ribnici ter sklenila, naj g. Ant. Lapajne povabi vse tovarišice in tovariše s posebnim povabilom k pristopu v novo se ustanavljaajoče učiteljsko deustvo. G. Lapajnetu bodi hvala za obilni trud. Kdor se še ni zglasil na poslano mu vabilo, naj to stori nemudoma. Predlog moj je, da se snidemo v božičnih počitnicah v Ribnici ter izdelamo društvena pravila. Kdor se ne more udeležiti zborovanja naj naznani svoje misli in želje g. Lapajnetu. Najpripravnejši dan bi bil torek 30. t. m.

Ker nas je učiteljev premalo, ustanovi se društvo na širši podlagi z imenom „društvo učiteljev in šolskih prijateljev za kočevski šolski okraj“. Namen društvu bodi: delovanje v prosep šolstva in učiteljsstva, gojiti kolegijalnost, — kar je pri nas posebno treba — skrbeti za dostojen pogreb in nagrobne spominke unrlim tovarišem, izdaja skupnega izvestja vseh slovenskih šol itd.

Med učiteljstvom našega okraja je nekaj dobro izvežbanih pevcev in godbenikov, prirejali naj bi se torej v večjih krajih — Ribnici, Laščah, — koncerti na korist društvu.

V zvezi z društvom bodi „podpiralna zaloga“ iz katere bi dobivali učitelji v potrebi in boleznih nekoliko podpore.

Toliko se mi je zdelo potrebno spregovoriti o namenu bodočemu društvu.

Tovariši! Zjediniimo se ter si ustanovimo prepotrebno učiteljsko društvo.

Na delo torej v prosep šole in našega stanu!

Sloga jači, nesloga tlači!

Ivan Zupanc — Vel. Poljane.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Upravni odbor „Zaveze slov. učit. društev“ je imel svojo sejo dne 7. grudna t. l. v Litiji. Sklenilo se je med drugim:

1. „Popotnik“ postane z novim letom lastnina „Zaveze slov. učit. društev“.

2. Glavno zborovanje „Zaveze slov. učit. društev“ bode 1891. l. v Trstu.

3. Vspored se je določil v glavnem obrisu:

a) Na binkoštno soboto po prihodu poštnega vlaka v Trst je seja upravnega odbora.

b) Isti dan popoldne je seja delegacije.

c) Po seji delegacije seja kakšne sekcije.

d) Na binkoštno nedeljo ob 7. uri zjutraj slovesna sv. maša, pri kateri se poje slovenska maša.

e) Isti dan ob 8. uri glavno zborovanje.

f) Isti dan ob 1. uri banket.

g) Po banketu ali pa na večer slovesni koncert.

V Krško, dne 9. grudna 1890. l.

Dr. Tomaž Romih, predsednik.